

Międzynarodowy kurs szkoleniowy na temat „Limnologiczne podstawy gospodarowania jeziorami” (Tihany, Węgry, 11–23 X 1993 r.)

Już po raz drugi odbył się kurs szkoleniowy dla młodych ludzi związanych z ochroną przyrody i działalnością naukową w dziedzinie hydrobiologii z krajów postkomunistycznych i rozwijających się, poświęcony limnologicznym podstawom gospodarowania jeziorami. Kurs sponsorowany był przez Fundację Międzynarodowego Komitetu Środowiska Jezior (ILEC) i Środowiskowy Program Narodów Zjednoczonych (UNEP). Dotychczas tego rodzaju kursy, przeznaczone głównie dla obywateli krajów rozwijających się, odbywały się w Japonii, jednak organizatorzy zdecydowali, że należy poszerzyć grono słuchaczy o przedstawicieli krajów postkomunistycznych i zorganizować kurs w Europie. Po pierwszym, bardzo udanym kursie zorganizowanym wiosną przez pracowników Limnologicznego Instytutu Badawczego w Tihany na Węgrzech, jeszcze w tym samym roku jesienią odbył się tam drugi

kurs szkoleniowy. Sponsorzy, oprócz pokrycia kosztów organizacji kursu, zapewнили uczestnikom bezpłatny udział w kursie, zwracając przedstawicielom krajów rozwijających się (ale nie postkomunistycznych) nawet koszty podróży.

Program kursu zawierał wykłady, pokazy i ćwiczenia laboratoryjne oraz wycieczki. Wykłady prowadzone były przez pracowników Instytutu w Tihany oraz przez wykładowców z całego świata, zaś ćwiczenia laboratoryjne – tylko przez pracowników Instytutu w Tihany. Uczestnikami byli studenci i młodzi pracownicy naukowcy z 12 krajów: Bułgarii, Czech, Łotwy, Polski, Rumunii, Słowacji, Ukrainy, Węgier oraz Chin, Egiptu, Filipin i Indii; łącznie 18 osób. Celem kursu było przygotowanie młodych pracowników instytutów badawczych i uniwersytetów do współdziałania lub wpływania na władze ustawodawcze i wykonawcze, od których zależy los jezior. Organizatorzy w ciągu dwóch tygodni przedstawili słuchaczom skoncentrowaną podstawową wiedzę limnologiczną i ekologiczną oraz bardzo dobrze dobrane przykłady zastosowania teorii ekologicznych i wiedzy limnologicznej przy gospodarowaniu jeziorami. Wykłady teoretyczne poświęcone były: funkcjonowaniu zooplanktonu w ekosystemach jeziornych, funkcjonowaniu bakterii oraz aktywności bakteryjnej w ekosystemach jeziornych, podstawowym problemom eutrofizacji. Były też wykłady bardziej nastawione na zastosowanie wiedzy hydrobiologicznej, dotyczące takich zagadnień, jak np. biologiczny monitoring jakości wody, wykorzystywanie glonów i ryb w kontrolowaniu jakości wód, gospodarowanie zasobami rybnymi w jeziorach i zbiornikach retencyjnych, wykorzystanie biomanipulacji do ochrony i gospodarowania jeziorami, modelowanie jakości wód w gospodarowaniu jeziorami. Ostatni w cyklu wykładów poświęcony był różnym metodom rekultywacji jezior, od bagrowania do biomanipulacji, z uwzględnieniem ich kosztów i efektów.

W czasie ćwiczeń laboratoryjnych przedstawiono między innymi metody wykorzystywane w monitoringu jakości wód, a więc określanie produkcji fitoplanktonu (metodą ^{14}C) i produkcji bakteryjnej (metodą ^3H) oraz koncentracji metali ciężkich w małżach traktowanych jako wskaźniki zanieczyszczenia wody. Wszystkie ćwiczenia demonstrowane były przy użyciu instytutowej aparatury. Na tle podobnych instytutów w naszej części Europy, placówka w Tihany jest doskonale wyposażona w aparaturę, taką jak komputery, liczniki scyntylicyjne, analizator absorpcji atomowej. Istotne jest także to, iż aparatura została zestawiona w taki sposób, aby umożliwić jej maksymalne wykorzystanie.

Spośród trzech wycieczek najbardziej interesująca była wycieczka nad Kis-Balaton, ogromny, płytki zbiornik utworzony na dawnych terenach podmokłych w delcie rzeki Zala. Jest on przykładem zastosowania wiedzy hydrobiologicznej dla ochrony jeziora przed zanieczyszczeniami. Wykorzystuje się tu makrofity do wychwytywania fosforu i azotu dopływających w dużych koncentracjach właśnie rzeką Zalą do Balatonu.

W ciągu trzech ostatnich dni kursu uczestnicy przedstawiali swoje badania naukowe w formie krótkich referatów. Po zaakceptowaniu przez organizatorów doniesienia te zostały oddane do druku wraz z innymi materiałami z kursu.

Iwona Jasser